

O NEKOLIKO IZMIŠLJENIH ŽIVOTINJSKIH JEZIKA, A POSEBNO O PSEĆEM JEZIKU U SILVIJI I BRUNU

Kao što postoje stvarni (francuski, činuk, burušaski itd, da pomenemo tek najpoznatije) i izmišljeni ljudski jezici (među kojima je najpoznatiji Salmanazarov tajvanski), tako postoje i stvarni životinjski (na primer, jezik gavrana) i izmišljeni životinjski jezici (od kojih možemo navesti Swiftov jezik Huinhima i jezik morskih lavova Eduara Šanala). Ovim jezicima treba dodati pseći jezik na koji nailazimo u trinaestom poglavlju *Silvije i Bruna*.

Luis Kerol daje korpus od devet rečenica koji omogućuje da se prepozna osamnaest različitih reči čije značenje možemo otkriti zahvaljujući prevodu koji nam daje. (Prilično je zanimljivo da ustanovimo da nam i Swift podjednako otkriva sedamnaest reči huinhimskog, ali ostavlja nas u nedoumici za značenje pet među njima.)

Sa fonetskog stanovišta, pseći jezik sadrži dva konsonanta (*B* i *H*), dva polu-vokala (*Y* i *W*) i dva vokala (*A* i *O*) i to ukoliko se držimo transkripcije, ali možemo pretpostaviti da, na primer, *ooh*, *oo*, *ow* označavaju različite glasove. Bilo kako bilo, fonetika psećeg jezika je još siromašnija od tahićanskog (ne bakinog tahićanskog, naravno) koji ipak ima pet vokala i jedanaest konsonanata. I dalje, sa fonološkog stanovišta, primetimo da se 66% reči završava sa *ooh*, a 11,11% sa *ow*. Nasuprot ovome, *W* je najčešće u inicijalnoj poziciji (38,88%), a za njim sledi *H* (27,77%), *B* (16,66%), *Y* (11,11%) i *O* (5,55%). Gramatika nalikuje kineskom. Prema onome što se može utvrditi sa tako ograničenim materijalom, u psećem jeziku nema ni deklinacije, ni konjugacije. A kada je reč o sintaksi, ovaj jezik pokazuje izvesne osobenosti tipične za engleski kao, na primer, upitna konstrukcija oblika „subjekt + pomoćni glagol *to be* + negacija + pridev, pomoćni glagol *to be* + zamenica“ koja je potvrđena i u psećem jeziku.

Najupečatljivija činjenica je postojanje glagola „ne biti“: *Wooh*, koji se razlikuje od glagola „biti“: *Hah*. (Dopustiću sebi da ovde podsetim da sam predlagao u broju 1 *Subsidia Pataphysica* da se francuskoj leksici dodaju negativne reči dobijene prefiksiranjem slovom *n* u slučajevima kada reč počinje samoglasnikom, na primer, *nêtre* umesto *ne pas être*. Hamlet bi rekao: *Etre ou nêtre, eto pitanje*.¹ Ili *Hah Wooh...*; ali nam Luis Kerol ne daje ekvivalente za *evo* i *pitanje* u psećem jeziku).

Kakvi su odnosi između ovog izmišljenog psećeg jezika prema stvarnom psećem jeziku? Eto pitanja, i to veoma osetljivog. Nedostaju nam ozbiljni podaci da bismo rešili ovaj problem, ali se poređenje može napraviti u jednoj vrlo određenoj oblasti: u odnosu jednoslo-

¹ Hamletovska dilema bi mogla imati, po analogiji, srpski ekvivalent u obliku „Biti ili niti, pitanje je...“ (Prim. prev.)

žnih, dvosložnih itd. reči. Fransoa Rostan („Razvoj laveža kod mladog psa, metode proučavanja i prvi rezultati“, *Journal de psychologie normale et pathologique* april-jun 1957), utvrdio je da sedmomesečno štene koristi:

33% jednosložnih reči
35% dvosložnih reči
27% trosložnih reči
1% četvorosložnih i višesložnih reči

Kod Luisa Kerola nalazimo:

44,44% jednosložnih reči
44,44% dvosložnih reči
11,11% trosložnih reči
0% četvorosložnih i višesložnih reči

Razlike koje se mogu uočiti, mogu se objasniti bilo činjenicom da su subjekti Luisa Kerola odrasli, bilo britanskim poreklom jednih, a velškim drugih ispitanika.

Za kraj ukažimo da u IV glavi *Nastavka Silvije i Bruna* pronalazimo reč *Bosh* koja na „kućećem“ iskazuje „istu stvar kao i u engleskom“, ali se izgovara (a izgovara je Pseći kralj) pola kao kašalj (*cough*), a pola kao lavež (*bark*).

Nismo vodili računa o ovoj devetnaestoj reči psećeg jezika za koju se, izgleda, Luis Kerol nije postarao da je postavi u fonološku strukturu sa rečima iz prvog dela, možda zaboravivši na njih.

Na početku ovog rada napravljena je aluzija na Eduara Šanala. Kako mi ovaj autor izgleda nedovoljno poznat, nije na odmet da se i o njemu doda koja reč.

Rođen 1844, a umro (meni) nepoznatog datuma, profesor nemačkog, a zatim školski inspektor, on je autor različitih školskih ili turističkih dela kao i dve nagrađene knjige, obe objavljene kod Gedelža: *Školske kazne Oca Bombiksa* (1898) i *Zatvorenik u dolmenu ili dan jednog metromana* (bez datuma, ali posle *Kazni*; delo koje nedostaje u Nacionalnoj biblioteci) o čemu će najpre biti reči.

Na jednom izletu u okolinu Nice, jedan od članova uvaženog društva – jedan grbav, provincijski pesnik – upao je u rupu u jednoj steni i ne može odatle da izađe. Potrebno je pozvati u pomoć radnike sa pijucima, budacima itd. Dok ih čekaju, izlet se nastavlja, a grbavog, provincijskog pesnika (koji se zove Ambroaz Minjon) prijatelji osuđuju:

1. da se izražava samo u stihovima
2. da se upusti u tehničke podvige, pa mora da sastavi:
 - a) kaligrame (čša, str. 80; školjke, str. 82-83)
 - b) bu-rime (str. 94), a na iste rime: jedan akrostih (str. 97), jedan dvostruki akrostih (str. 99) i jedan trostruki akrostih (u inicijalnoj poziciji, na polovini stiha i po dijagonalni) (str. 102).

Međutim, ostali članovi uvaženog društva sastavljaju – jedan kinesku komediju sa „neukusnim raspletom“ (gl. VI), a drugi epsku poemu u prozi o Napoleonu koga izjednačuje sa Isusom Hristom (gl. VII, IX, XI i XIII): pohod na Egipat je bekstvo iz Egipta, Beseda na Gori je poraz Montanjara, Sveta Jelena – Golgota, itd. Tu će i sam Napoleon lično da dešifruje hijeroglif, izmisli gromobran i parni brod, itd.

Na kraju se Ambroaz Minjon upušta u stilske vežbe dajući različite prevode Hajneove pesme „Vojničine“:

1. doslovno (str. 155)

2. u osmercima i familijarno (str. 156-158)

Moram da te smorim, liče:
Francuska je čao zdravo,
Garda pukla, kraj je priče,
Cezar u Ce-Zeu spavô.

3. u desetercima i negovanijem stilu (str. 161-163)

Jeziva novost nadu im slama
O Francuske izgubljenom raj
I potučenim mirijadama
Cara u tami, a pre u sjaju.

4. u petercima (str. 166-170)

Čuše tužan glas:
Francuskoj je vaj,
Vojsci zadnji čas,
Car zarobljen, znaj!

5. u osmercima, ali ne koristeći slovo „u“ (str. 173-174: „prognani vokal“)

Na stazama vest me sreće:
Franaka je zemlja pala,
Za armejce pale sveće,
Haps za cara, ne vešala.

Ostatak dela je manje zanimljiv (prevodi u stihu nemačkih pesama).

U *Školskim kaznama Oca Bombiksa* nailazimo na dvostruki akrostih (str. 160), nekoliko napomena o retkim stihovima (str. 169-171) i nekoliko obaveštenja o jeziku morskih lavo-va koji se sastoji isključivo od samoglasnika (str. 227). Primeri:

Ouâ, â, â, Ouuié!
(Ja, a, a, Uiié!)
Živeo Guliver! (str. 233)

Ouuié, Ouïoui
(Uiié, uiui)
Gulivere, evo tvog dobrog ručka (str. 241)

Ouie, Ouaie, aie
(Ui, uai, ai)
Gulivere, da li će te snaći nevolja? (*Isto*)

Možda nije bilo neumesno da pomislimo na lik Eduara Šanala povodom Luisa Kerola. Obojica sa univerziteta i skoro savremenici imali su, kao zajedničku, izvesnu nedetinjastu i izvesno nepedagošku koncepciju knjige za decu.

Naslov izvornika: De quelques langages animaux imaginaires et notamment du langage chien dans Sylvie et Bruno, 1971.

(Sa francuskog preveo **Duško Vitas**; prepevi **Dušan Vasić**)